

ԱՅՍ ԱՆԳԱՄ ԵՐԿԱԹԷ ՇԵՐԵՓ

« Եկ Սուրբ Հոգի, վերամորգէ Ամբողջ Ստեղծագործութիւնը »:

4000 հոգի, 317 եկեղեցիներու պատուիրակութիւններ, 1991 թուի Փետրուար ամսուն հաւաքուած են աշխարհի հարաւային ցամաքամասերէն Աւստրալիոյ մայրաքաղաք Գամպերայի մէջ:

Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդի եօթներորդ համագումարն է:

Ներկայ է Ձախ Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ Ամեմայն Հայոց Սրբազմագոյն Կաթողիկոսի Ոչամակած պատուիրակութիւնը:

Աշխարհի չորս կողմերու հեռուստացոյցերն ու ձայնասփիւռները կը խօսին եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդի ժողովներուն մէջ արծարծուած խնդիրներուն եւ ամոնց արդիւնքներուն մասին: Իւրաքանչիւր եկեղեցւոյ պատուիրակութիւն կը մերկայացնէ իր խնդիրը: Կը խօսուի ստեղծագործութեան, բնութեան պաշտպանութեան, մարդկային իրաւունքներու, կամայն, եւ տառապող ժողովուրդներու իրաւունքներու մասին եւ վերջապէս Հայաստանայն Առաքելական Եկեղեցւոյ պատուիրակութեան մերկայացուցած հարցի մասին: Եւ այդ՝ ցամ է առաջին այն ժողովուրդին որ ազգովին դարձաւ Քրիստոնեայ եւ վերապրեցաւ ամենածանր հալածանքներն ու ջարդերը յամուն հայրենիքի ու կրօնքի: Եւ այսօր Քսամերորդ դարու վերջին, « Եղբայրացած Ատրպէյճանը » բռնի ուժով կը փակէ Ղարաբաղի Հայկական Եկեղեցիները, Ամարասն (Տրդ դար) ու Գամմասարը (13րդ դար) որովհետեւ Հայ ժողովուրդը այն ժողովուրդն է, որուն մօտ կրօնքն ու ազգութիւնը կ'ընթանան հաւասար: Իսկ հայուն հեռացմէն իր կրօնքէն կը ընդամակէ զայն դադրեցնել հայ ըլլալէ:

Փետրուար 5, առաջին օրն է, որ Գամպերայի մէջ են: Ամբուն ու յոգնեցուցիչ ճամբորդութենէ մը ետք չեն ուզեր առանձնաւ ինքի տրամադրուած սեմեակին մէջ: Ամհամբեր են համդիպելու պատուիրակութեան միւս անդամներուն, որոնց մէջ կան ծանօթներ ու ոչ ծանօթներ: Յաջորդ օրը գրեթէ ամբողջացած է մեր պատուիրակութիւնը, որուն առաջնորդն է Սուրբ Էջմիածնէն ժամանած Գերաշնորհ Տէր Ներսէս Արքեպիսկոպոս Պօղոսյանեան, որն արդէն երկար տարիներու փորձառութիւն ունի եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդի Համագումարներուն մէջ: Պատուիրակութեան միւս մերկայացուցիչներն են Աւստրալիոյ Առաջնորդ՝ Աղան Եպսկ. Պալիօգեան, Ամերիկայի Արեւելեան Թեմի Առաջնորդի Փոխանորդ Հայկազուն Ծ. Վրդ. Նաճառեան, Զուիցերիոյ հովիւ՝ Վիգէն Ծ. Վրդ. Այքազեան, Ամերիկայէն՝ Նուրհան Ծ. Վրդ. Մամուկեան, Էջմիածնէն Փրոֆ. Պարգեւ Շահպազեան, Փրոֆ. Յակոբ Փափազեան, Մոսկուայէն՝ Տիկ. Ամահիտ Փաշաեան, Ամերիկայէն՝ Օր. Նէմսի Պասմանեան, Աւստրիայիայէն՝ Օր. Քրիստին Սաքաեան, եւ ես՝ Երուսաղէմէն:

Կիգիչ է Գամպերայի արեւը բայց մեն համոյքով կը վայելեմ զայն Փետրուար ամսուն մէջ, մամաւանդ երբ կը յիշեմ Երուսաղէմի տեղատարափ ամօրեւը բաժնուած օրս եւ ամոր յաջորդող Ամգլիոյ ցուրտն ու ձիւնը:

Գամպերայի համալսարանը իր համրակացարաններով տրամադրուած է համագումարի մասնակցողներուն: Կամաչութեան բաց տարածքին վրայ պատրաստուած է խոշոր վրան մը որուն տակ 4000 հոգի հաւաքուած ենը: Համագումարի բացման արարողութիւնն է:

Յատուկ ուշադրութիւն կը գրաւեն մեր եկեղեցականները, իրենց Արարատի մամ սլացիկ վեղարներով: Այս իմ հայուն ինքնագովութիւնը չէ, այդպէս փաստեց Ձախ յաջորդ օրը Աւստրալիոյ մէջ լոյս տեսնող Ամգլերէն թերթը, ուր դրած էր մեր եկեղեցականներուն Ոկարը շատ յստակ, եւ գրած էր բացման արարողութեան մասին:

Խամդավառ ենք բոլորս ալ, իբրեւ Հայեր եկած ենք տարբեր երկիրներէ, արդէմ ծամօքացած ենք իրարու: Բաժնուած ենք խումբերու, իւրաքանչիւրս կը պատկանինք տարբեր խումբի մը, բայց ունինք մոյմ մտահոգութիւնը: Հայրենիքի այս ճակատագրական օրերում երբ մեզի վիճակուած է մասնակցիլ այսպիսի կարեւոր ու մեծ համագումարի մը, պէտք է ճիշդ եւ ազդեցիկ ձեւով մերկայացնենք մեզ յուզող հարցերը: Ամոցմե՛ք մէկը իմչպէս վերը յիշեցիմք Ղարաբաղի մէջ հայկական եկեղեցիներու փակմամ հարցն է, որում մասիմ բացի մեր խմբակներում մէջ ամէմ յարմար առիթիմ արտայայտուելէ, պատրաստեցիմք մանե շրջաբերականներ, գամոմք բաժնելով օտարներում:

Որոշում առնուեցաւ եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդիմ կողմէ Հայաստան ղրկել պատուիրակութիւն մը, որպէսզի զբաղուի մասնաւորապէս այս հարցով: Նանե լոյս պիտի տեսնէ գրքոյկ մը հիմգ լեզուներով 1915ի Մեծ Եղեռնիմ մասիմ:

Փետրուար 9իմ համալսարանի մատուռիմ մէջ տեղի ունեցաւ հայկական պատարագ. հաղորդուեցամք բոլորս իմչպէս մանե այմ քամի մը հայ ըմտամիքները, որոմք Գամպերայի մէջ կ'ապրիմ: Պատարագի երգեցողութիւնը կատարեց Սիտմիի հայկական եկեղեցիի երկսեռ երգչախումբը, որ մասնաւոր ժամամած էր: Հայկական պատարագը ոչ միայմ յուզեց հայերը, այլ մանե արցումք տեսնուեցաւ օտարներում աչքերում մէջ: Նոյմ օրը կէսօրէմ վերջ բոլորս հաւաքուեցամք հայ ըմտամիքի մը տումը ու Գամպերայի համդարտ երկմքիմ տակ ձայմ առաւ հայ երգմ ու բամաստեղծութիւնը:

Վերջիմ օրմ է, չմայած ապրած երկրիս քաղաքական խռումակ վիճակիմ ու կարօտիս, դժուար է բաժնուիլ Գամպերայէմ: Զէ՞ որ այդ օտար հողիմ վրայ ես իմ հողիս իրաւումքները կ'ուզէի պաշտպանել, եւ այդ երկիմքը լսեց հայոց երկմքիմ տակ կատարուող ամարդարութիւններում մասիմ:

Կը մայիմ շուրջս . . . հաւաքուած ենք մոյմ վրամիմ տակ, կ'ուզեմ 4000 հոգիի մայուածքը ամփոփել աչքերումս մէջ. մէկ շարքի վրայ մտած եմ հայ եկեղեցւոյ պատուիրակութեամ մերկայացուցիչները, կը փորձեմ կարդալ բոլորիմ սրտերը . . . Մտածումներս կ'երթամ հիմ օրերում, մեր ազգի ճակատագրով մտահոգուողներում, տառապողներում, մահատակներում, գոհուածներում . . . Եւ ահա կը տեսմեմ Խրիմեամ Հայրիկը, « Վասպուրականի Արծիւը »: Կը խօսիմ իր հետ միայմ քամի մը բառ. « Այս ամգամ երկաթէ Ծերեփ . . . »:

Այո՛, երկաթէ Ծերեփ, կը հաւատամ ու կը ծմրադրեմ հայ ոգիիմ ու հաւատքիմ առջեւ, պիտի գայ օրը, արդար ժամը, եթէ ոչ ես, իմ գաւակս, ոսկեայ շերեփով պիտի ուտէ հայկական « հերիսամ » Հայաստանի մէջ, Արարատի լամջիմ . . . :

Ամուշ Նագգաշեան